

Nove stope zakonskih i ugovornih kamata

mr. sc. Zdravko Baica

U ovom članku pišemo o izmjenama i dopunama odredbi o zateznim kamatama u Zakonu o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi (Nar. nov., br. 108/12, 144/12, 81/13 i 112/13 - u daljnjem tekstu ZOFPIP) koje se odnose samo na poslovne (trgovačke) transakcije između poduzetnika i poduzetnika i osobe javnog prava kod kojih je osoba javnog prava dužnik i o izmjenama i dopunama odredbi o zateznim i ugovornim kamatama u Zakonu o obveznim odnosima (Nar. nov., br. 35/05 i 41/08 - u daljnjem tekstu ZOO) koje su se do 29. lipnja 2013. primjenjivale na sve odnose između pravnih i pravnih i fizičkih osoba a koje se i nadalje primjenjuju na odnose između osoba na koje se ne primjenjuju odredbe Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi. Navedene izmjene izvršene su Zakonom o izmjenama i dopunama ZOO (Nar. nov., br. 78/15), a primjenjuju se od 1. kolovoza 2015.

1. Uvod

Navedenim izmjenama godišnje stope zateznih kamata u odnosima između pravnih osoba iste su i prema odredbama ZOFPIP i prema odredbama ZOO. Druga novost je da se u odnosima između trgovaca, odnosno trgovca i osobe javnog prava, ako je stopa ugovornih kamata viša od stope zateznih kamata, one ne mogu teći poslije dužnikova zakašnjenja. Drugim riječima ugovorna zatezna kamata ne može biti veća od zakonske zatezne kamate, kao što je to bilo moguće u odnosima između trgovaca odnosno između trgovca i osobe javnog prava na koje se nisu primjenjivale odredbe ZOFPIP već odredbe ZOO do 31. srpnja 2015.

Ovaj članak nadopuna je člancima o zateznim i ugovornim kamata odnosno članku "Zatezne kamate - pravni, porezni i računovodstveni aspekt", koji je objavljen u RiPup-u br.11/2014 na str. 17. i članku "Ugovorne kamate - pravni, porezni i računovodstveni aspekt", koji je objavljen u RiPup-br.12/14 na str.23.

Napominjemo, da je Zakonom o izmjenama i dopunama ZOO (NN 78/2015) u čl.5. izmijenjen i Zakon o potrošačkom kreditiranju i na taj način smanjene maksimalno dopuštene kamatne stope na stambene i potrošačke kredite. O navedenim kamatama ne pišemo u ovome članku već u posebnom članku.

2. Zatezne kamate prema Zakonu o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi

Od 30. lipnja 2013., Zakonom o izmjenama i dopunama ZOFPIP (NN 81/2013), za određene pravne osobe (za poslovne transakcije između poduzetnika prema definiciji poduzetnika iz ZOFPIP i između poduzetnika prema definiciji poduzetnika iz ZOFPIP

i osobe javnog prava kada su osobe javnog prava dužnik novčane obveze) ne vrijede odredbe o zateznim kamatama iz ZOO-a iz NN 35/05, već odredbe iz čl.12.a i čl.3. točka 20. ZOFPIP.

Ako dužnik zakasni s ispunjenjem novčane obveze duguje vjerovniku bez ikakve daljnje opomene pored glavnice, i kamate za kašnjenje s plaćanjem, pod uvjetom da je vjerovnik ispunio svoje ugovorne i zakonske obveze (čl.12.a st.1. ZOFPIP).

»Zakašnjenje s plaćanjem« označava plaćanje koje nije izvršeno u roku predviđenom ugovorom ili zakonom (čl.3. st.1. točka 17. ZOFPIP).

»Kamata za kašnjenje s plaćanjem« jest zakonska kamata za kašnjenje s plaćanjem ili kamata po stopi ugovorenoj između poduzetnika (čl.3. st.1. točka 18. ZOFPIP).

Stopa zakonskih kamata na kašnjenje s plaćanjem u poslovnim transakcijama između poduzetnika i između poduzetnika i osoba javnog prava u kojima je osoba javnog prava dužnik novčane obveze jednaka je referentnoj stopi uvećanoj za 8 postotnih poena (čl.12.a st.2. ZOFPIP).

»Zakonska kamata za kašnjenje s plaćanjem« jest osnovna kamatna stopa za kašnjenje s plaćanjem po stopi koja je jednaka iznosu referentne stope uvećana za 8 postotnih poena (čl.3. st.1. točka 19. ZOFPIP).

U poslovnim transakcijama između poduzetnika moguće je ugovoriti drukčiju stopu kamata za kašnjenje s plaćanjem, ali ne veću od stope zakonskih kamata za kašnjenje s plaćanjem iz stavka 2. ovoga članka, a koja je vrijedila na dan sklapanja ugovora. Ako su kamate ugovorene ali nije određena njihova stopa, obračunavaju se zakonske kamate za kašnjenje s plaćanjem (čl.12.a st.3. ZOFPIP).

»Poslovne transakcije« jesu transakcije između poduzetnika ili između poduzetnika i osoba javnog prava koje rezultiraju dobavom

robe ili pružanjem usluga za novčanu naknadu (točka 16. čl.3. ZOFPIPN).

Iz navedenih odredbi proizlazi da u poslovnim transakcijama iz čl. 3. st. 1. točka 16. ZOFPIPN između poduzetnika i poduzetnika i osobe javnog prava u kojima je osoba javnog prava dužnik, vjerovnik ima pravo nakon isteka navedenih zakonskih rokova za ispunjenje novčane obveze na zakonsku zateznu kamatu ili na ugovorenu zateznu kamatu koja može biti manja od zakonske zatezne kamate ali ne može biti veća od zakonske zatezne kamate.

»Referentna stopa« jest osnovna kamatna stopa za kašnjenje s plaćanjem a jednaka je prosječnoj kamatnoj stopi na stanja kredita odobrenih na razdoblje dulje od godine dana nefinancijskim trgovačkim društvima koja je izračunata za referentno razdoblje koje prethodi tekućem polugodištu umanjenoj za 1 postotni poen (čl.3. st.1. točka 20. ZOFPIPN).

Prema odredbi čl.12.a st.4. ZOFPIPN, prosječnu kamatnu stopu za referentno razdoblje određuje Hrvatska narodna banka prema utvrđenoj metodologiji i dužna je svakog 1. siječnja i 1. srpnja objaviti u "Narodnim novinama".

Prema odredbi čl.12.a st.5. ZOFPIPN, referentno razdoblje obuhvaća šest mjeseci do predzadnjeg mjeseca polugodišta koje prethodi tekućem polugodištu, uključujući i taj mjesec.

Prema navedenim propisima ZOFPIPN, od 30. 6. 2013. do 31. 7. 2015. godišnja zakonska zatezna kamata izračunavala se tako da se prosječnoj kamatnoj stopi oduzeo jedan postotni poen i dodalo osam postotnih poena. Na temelju članka 4. Zakona o izmjenama i dopunama ZOO (NN 78/15), u ZOFPIPN u članku 3. točki 20. riječi: "1 postotni poen" zamjenjuje se riječima: "3 postotna poena". U članku 12.a stavak 5. mijenja se i glasi:

"(5) Referentno razdoblje iz stavka 4. ovoga članka za objavu na dan 1. siječnja obuhvaća razdoblje od 1. svibnja do 31. listopada, a referentno razdoblje za objavu na dan 1. srpnja obuhvaća razdoblje od 1. studenoga do 30. travnja."

Na temelju članka 6. st.1. Zakona o izmjenama i dopunama ZOO (NN 78/15), Hrvatska narodna banka objavit će 1. kolovoza 2015. prosječnu kamatnu stopu na stanja kredita odobrenih na razdoblje dulje od godinu dana nefinancijskim trgovačkim društvima izračunatu za referentno razdoblje od 1. studenoga 2014. do 30. travnja 2015.

Na temelju članka 6. st.2. Zakona o izmjenama i dopunama ZOO (NN 78/15), prosječna kamatna stopa iz stavka 1. ovoga članka primjenjuje se za razdoblje od 1. kolovoza 2015. do 31. prosinca 2015.

Prema navedenim propisima ZOFPIPN, od 1. 8. 2015. godišnja zakonska zatezna kamata izračunava se tako da se prosječnoj kamatnoj stopi oduzmu tri postotna poena i zatim doda osam postotnih poena.

Prema navedenim odredbama i objave Hrvatske narodne banke o prosječnim kamatnim stopama dajemo sljedeće podatke o zakonskoj zateznoj kamati koja vrijedi za odnose između poduzetnika i poduzetnika i osobe javnog prava u kojima je osoba javnog prava dužnik:

Nar. nov.	Prosječna kamatna stopa	Zakonska zatezna kamata	Razdoblje
86/13	5,40 %	12,40 %	od 30.6.2013. do 31.12.2013.
1/14	5,35 %	12,35 %	od 1.1.2014. do 30.6.2014.
80/14	5,29 %	12,29 %	od 1.7. 2014. do 31.12.2014.
1/15	5,14 %	12,14 %	od 1.1.2015. do 30.6.2015.
73/15	5,13 %	12,13 %	od 1.7.2015. do 31.7.2015.
85/15	5,14 %	10,14 %	od 1.8.2015. do 31.12.2015.

Potrebno je istaknuti da se nove stope zakonskih zatezних kamata primjenjuju na odnose između poduzetnika i između poduzetnika i osobe javnog prava u kojima je osoba javnog prava dužnik, samo ako je isporuka robe ili obavljena usluga izvršena 30. lipnja 2013. ili kasnije, bez obzira na to što je ugovorni odnos na temelju kojeg su roba ili usluge isporučene nastao prije 30. lipnja 2013. Ako je isporuka robe ili obavljena usluga izvršena do 29. lipnja 2013. primjenjuju se odredbe o zakonskim zatezним kamatama iz ZOO iz NN 35/05 o kojima pišemo u točki 3. ovoga članka.

3. Zatezne kamate prema Zakonu o obveznim odnosima iz Nar. nov., br. 35/05

O zatezним kamatama s pravnog aspekta pišemo o odredbama Zakona o obveznim odnosima (NN 35/05, 41/08 i 125/11) (u daljnjem tekstu ZOO iz NN 35/05), čije su se odredbe o zatezним kamatama počele primjenjivati od 1. siječnja 2008. Naime, odredbe ZOO iz NN 35/05 počele su se primjenjivati od 1. siječnja 2006., ali prema odredbi čl.1165. ZOO iz NN 35/05 odredbe čl.26. st.1. - 3. i čl.29. st.2. - 6. i st.8. počinju se primjenjivati nakon isteka dvije godine od dana stupanja na snagu ZOO iz NN 35/05.

Od 1. siječnja 2008. do 29. lipnja 2013. na transakcije između svih osoba primjenjivale su se odredbe o zatezним kamatama prema odredbama ZOO iz NN 35/05.

Od 30. lipnja 2013. zatezne kamate prema odredbama ZOO iz NN 35/05 primjenjuju se na sve ostale transakcije između osoba osim za poslovne transakcije između poduzetnika prema definiciji poduzetnika iz ZOFPIPN i poduzetnika prema definiciji poduzetnika iz ZOFPIPN i osoba javnog prava u kojima je osoba javnog prava dužnik novčane obveze.

Zatezne kamate prema odredbama ZOO iz NN 35/05 primjenjuju se u sljedećim slučajevima:

- 1) između poduzetnika prema definiciji poduzetnika iz ZOFPIPN i osobe javnog prava u kojima je osoba javnog prava vjerovnik novčane obveze za poslovne transakcije;
- 2) između trgovaca koji nisu poduzetnici prema definiciji poduzetnika iz ZOFPIPN za poslovne transakcije;
- 3) između trgovca koji nije poduzetnik prema definiciji poduzetnika iz ZOFPIPN i osobe javnog prava za poslovne transakcije;
- 4) u ostalim odnosima.

U prva tri slučaja radi se o stopi zatezних kamata između trgovaca i između trgovca i osobe javnog prava prema odredbama ZOO iz NN 35/05, na odnose iz trgovačkih ugovora.

U trgovce koji nisu poduzetnici prema definiciji poduzetnika iz ZOFPIPN su pravne osobe na koje se prema odredbi čl.4. st.3. ZOFPIPN odredbe o zatezним kamatama ne odnose na njih, a to su:

- financijske institucije,
- kreditne unije,
- investicijska društva i društva za upravljanje investicijskim fondovima,
- kreditne institucije,
- društva za osiguranje i reosiguranje,
- leasing društva,
- institucije za platni promet čija je pretežita djelatnost pružanje platnih usluga i
- institucije za elektronički novac čija je pretežita djelatnost izdavanje elektroničkog novca.

U slučaju pod red.br.4.odnosno kod "ostalih odnosa" imamo sljedeće odnose:

- 1) između trgovaca iz ugovora koji se ne odnosi na djelatnost barem jednog od njih (npr. zajam, zakup, najam);
- 2) između trgovca i pravne osobe koja nije ni trgovac ni osoba javnog prava;
- 3) između osobe javnog prava i pravne osobe koja nije ni trgovac ni osoba javnog prava;
- 4) između pravne osoba koje nisu ni trgovci ni osobe javnog prava;
- 5) između osoba javnog prava;
- 6) između trgovca i fizičke osobe;
- 7) između osobe javnog prava i fizičke osobe;
- 8) između pravne osobe koja nije ni trgovac ni osoba javnog prava i fizičke osobe;
- 9) između fizičkih osoba;
- 10) izvanugovorni odnosi (npr. naknada štete) između svih navedenih osoba kao i između trgovaca i trgovca i osobe javnog prava.

Stopa zateznih kamata na odnose iz trgovačkih ugovora i ugovora između trgovca i osobe javnog prava određuje se, za svako polugodište, uvećanjem eskontne stope Hrvatske narodne banke koja je vrijedila zadnjeg dana polugodišta koje je prethodilo tekućem polugodištu za osam postotnih poena, a u ostalim odnosima za pet postotnih poena (čl. 29. st. 2. ZOO iz NN 35/05).

Hrvatska narodna banka dužna je svakog 1. siječnja i 1. srpnja objaviti eskontnu stopu u »Narodnim novinama« (čl.29. st.8. ZOO iz NN 35/05).

Prema navedenim propisima ZOO, od 1. 1. 2008. do 31. 7. 2015. godišnja zakonska zatezna kamata izračunavala se tako da se eskontnoj stopi dodalo osam postotnih poena odnosno pet postotnih poena.

Nar. nov.	Eskontna stopa	Razdoblje
132/07	9%	od 1.1.2008.
75/08	9%	od 1.7.2008.
1/09	9%	od 1.1.2009.
76/09	9%	od 1.7.2009.
1/10	9%	od 1.1.2010.
82/10	9%	od 1.7.2010.
1/11	9%	od 1.1.2011.
66/11	7%	od 1.7.2011.
1/12	7%	od 1.1.2012.
73/12	7%	od 1.7.2012.
1/13	7%	od 1.1.2013.
83/13	7%	od 1.7.2013.
1/14	7%	od 1.1.2014.
80/14	7%	od 1.7.2014.
1/15	7%	od 1.1.2015.
73/15	7%	od 1.7.2015.

Na temelju članka 3. Zakona o izmjenama i dopunama ZOO (NN 78/15), članak 29. stavak 2. mijenja se i glasi:

"(2) Stopa zateznih kamata na odnose iz trgovačkih ugovora i ugovora između trgovca i osobe javnog prava određuje se, za svako polugodište, uvećanjem prosječne kamatne stope na stanja kredita odobrenih na razdoblje dulje od godinu dana nefinancijskim trgovačkim društvima izračunate za referentno razdoblje koje prethodi tekućem polugodištu za pet postotnih poena, a u ostalim odnosima za tri postotna poena."

Na temelju članka 3. Zakona o izmjenama i dopunama ZOO (NN 78/15), članak 29. stavak 8. mijenja se i glasi:

"(8) Prosječnu kamatnu stopu iz stavka 2. ovoga članka za referentno razdoblje utvrđuje Hrvatska narodna banka i dužna ju je svakog 1. siječnja i 1. srpnja objaviti u »Narodnim novinama«."

Na temelju članka 3. Zakona o izmjenama i dopunama ZOO (NN 78/15), iza stavka 8. dodaje se stavak 9. koji glasi:

"(9) Referentno razdoblje iz stavka 2. ovoga članka za objavu na dan 1. siječnja obuhvaća razdoblje od 1. svibnja do 31. listopada, a referentno razdoblje za objavu na dan 1. srpnja obuhvaća razdoblje od 1. studenoga do 30. travnja."

Prema navedenim izmijenjenim propisima ZOO, od 1. 8. 2015. godišnja zakonska zatezna kamata izračuna se tako da se prosječnoj kamatnoj stopi za referentno razdoblje doda pet odnosno tri postotna poena.

Prema navedenoj odredbi i na temelju objave Hrvatske narodne banke o visini eskontne stope (za razdoblje do 31. srpnja 2015.) i prosječne kamatne stope za referentno razdoblje (za razdoblje od 1. kolovoza 2015.) dajemo pregled stope zakonske zatezne kamate za razdoblje od primjene ZOO iz NN 35/05 do 31.12.2015.

„Zak. zat. kta 1“ odnosi se na zakonske zatezne kamate koje vrijede između trgovaca i trgovca i osobe javnog prava (osim za slučajeve kada se primjenjuju od 30. lipnja 2013. stope zakonskih zateznih kamata prema odredbama ZOFPIPN).

„Zak. zat. kta 2“ odnosi se na zakonske zatezne kamate koje vrijede između osoba od kojih barem jedna nije trgovac.

Eskontna stopa	Zak. zat. kta 1	Zak. zat. kta 2	Razdoblje
9%	17%	14%	od 1.1.2008. do 30.6.2011.
7%	15%	12%	od 1.7.2011. do 31.7.2015.
Pros. kam. stopa 5,14% (NN 85/15)	10,14%	8,14 %	od 1. 8. 2015. do 31.12.2015.

Napominjemo, da se od 30. lipnja 2013. za poslovne transakcije (ako je isporuka robe ili obavljena usluga izvršena 30. lipnja 2013 ili kasnije) između poduzetnika prema definiciji poduzetnika iz ZOFPIPN i između poduzetnika prema definiciji poduzetnika iz ZOFPIPN i osobe javnog prava kod kojih je osoba javnog prava dužnik ne primjenjuju navedene zakonske zatezne kamate iz ZOO iz NN 35/05 već zakonske zatezne kamate prema odredbama ZOFPIPN o kojima smo pisali i koje smo iskazali u točki 2. ovoga članka.

Od 1. siječnja 2008. za zatezne kamate za dug za javne prihode kao i za više plaćene javne prihode vrijede odredbe ZOO iz NN 35/05.

Porezna uprava – središnji ured je dopunom upute Klasa: 410-01/07-01/1517, Ur.br.: 513-07-21-01/08-7 od 3. siječnja 2008. odredio da se od 1. siječnja 2008. propisuje zatezna kamata sukladno propisima iz ZOO-a iz NN 35/05 za nepravodobne uplate razlike poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak po godišnjoj prijavi. Iz navedene upute proizlazi da se na zakašnjenje plaćanja poreznog duga primjenjuje kamatna stopa zatezne kamate za ostale odnose iz čl. 29. ZOO-a iz NN 35/05 (eskontna stopa HNB uvećana za 5 postotnih poena), odnosno da se primjenjuje zakonska zatezna kamata koja se primjenjuje na odnose između osoba od kojih barem jedna nije trgovac.

4. Pregled zakonskih zatezних kamata

TABLICA 1. - Pregled zakonskih zatezних kamata od 1.1.1990. do 31.12.2015.

Red. br.	Razdoblje	Između poduzetnika i između poduzetnika i osobe javnog prava u kojima je osoba javnog prava dužnik	Između trgovaca i između trgovca i osobe javnog prava	Između osoba od kojih barem jedna osoba nije trgovac
1	2	3	4	5
1.	od 01.01.1990. do 30.06.1990.	28,08% god.	28,08% god.	28,08% god.
2.	od 01.07.1990. do 12.10.1990.	16,80% god.	16,80% god.	16,80% god.
3.	od 13.10.1990. do 09.11.1990.	30,00% god.	30,00% god.	30,00% god.
4.	od 10.11.1990. do 31.03.1991.	36,00% god.	36,00% god.	36,00% god.
5.	od 01.04.1991. do 31.12.1991.	48,00% god.	48,00% god.	48,00% god.
6.	od 01.01.1992. do 30.04.1992.	14,88% mj.	14,88% mj.	14,88% mj.
7.	od 01.05.1992. do 31.05.1992.	18,00% mj.	18,00% mj.	18,00% mj.
8.	od 01.06.1992. do 30.06.1992.	25,80% mj.	25,80% mj.	25,80% mj.
9.	od 01.07.1992. do 31.07.1992.	22,20% mj.	22,20% mj.	22,20% mj.
10.	od 01.08.1992. do 31.08.1992.	25,68% mj.	25,68% mj.	25,68% mj.
11.	od 01.09.1992. do 30.09.1992.	24,36% mj.	24,36% mj.	24,36% mj.
12.	od 01.10.1992. do 31.10.1992.	29,40% mj.	29,40% mj.	29,40% mj.
13.	od 01.11.1992. do 30.11.1992.	33,96% mj.	33,96% mj.	33,96% mj.
14.	od 01.12.1992. do 31.12.1992.	33,96% mj.	33,96% mj.	33,96% mj.
15.	od 01.01.1993. do 28.02.1993.	26,40% mj.	26,40% mj.	26,40% mj.
16.	od 01.03.1993. do 31.08.1993.	30,00% mj.	30,00% mj.	30,00% mj.
17.	od 01.09.1993. do 30.09.1993.	34,20% mj.	34,20% mj.	34,20% mj.
18.	od 01.10.1993. do 07.10.1993.	25,20% mj.	25,20% mj.	25,20% mj.
19.	od 08.10.1993. do 21.10.1993.	3,60% mj.	3,60% mj.	3,60% mj.
20.	od 22.10.1993. do 30.11.1993.	9,00% mj.	9,00% mj.	9,00% mj.
21.	od 01.12.1993. do 31.12.1993.	8,50% mj.	8,50% mj.	8,50% mj.
22.	od 01.01.1994. do 03.02.1994.	7,10% mj.	7,10% mj.	7,10% mj.
23.	od 04.02.1994. do 28.02.1994.	3,50% mj.	3,50% mj.	3,50% mj.
24.	od 01.03.1994. do 10.03.1994.	3,29% mj.	3,29% mj.	3,29% mj.
25.	od 11.03.1994. do 31.03.1994.	3,27% mj.	3,27% mj.	3,27% mj.
26.	od 01.04.1994. do 30.06.1994.	30,00% god.	30,00% god.	30,00% god.
27.	od 01.07.1994. do 07.05.1996.	22,00% god.	22,00% god.	22,00% god.
28.	od 08.05.1996. do 10.09.1996.	24,00% god.	24,00% god.	24,00% god.
29.	od 11.09.1996. do 30.06.2002.	18,00% god.	18,00% god.	18,00% god.
30.	od 01.07.2002. do 02.11.2004.	15,00% god.	15,00% god.	15,00% god.
31.	od 03.11.2004. do 31.12.2007.	15,00% god.	15,00% god.	15,00% god.
32.	od 01.01.2008. do 30.06.2011.	17,00% god.	17,00% god.	14,00% god.
33.	od 01.07.2011. do 29.06.2013.	15,00% god.	15,00% god.	12,00% god.
34.	od 30.06.2013. do 31.12.2013.	12,40% god.	15,00% god.	12,00% god.
35.	od 01.01.2014. do 30.06.2014.	12,35% god.	15,00% god.	12,00% god.
36.	od 01.07.2014. do 31.12.2014.	12,29% god.	15,00% god.	12,00% god.
37.	od 01.01.2015. do 30.06.2015.	12,14% god.	15,00% god.	12,00% god.
38.	od 01.07.2015. do 31.07.2015.	12,13% god.	15,00% god.	12,00% god.
39.	od 01.08.2015. do 31.12.2015.	10,14% god.	10,14% god.	8,14% god.

Napomene uz Tablicu 1.:

- 1) Razlika između pojma „poduzetnika“ iz Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi i pojma „trgovca“ iz Zakona o obveznim odnosima je što se propisi o zatezним kamatama iz ZOFPIPN ne odnose na financijske institucije, kreditne unije, investicijska društva i društva za upravljanje investicijskim fondovima, kreditne institucije, društva za osiguranje i reosiguranje, leasing

društva, institucije za platni promet čija je pretežita djelatnost pružanje platnih usluga i institucije za elektronički novac čija je pretežita djelatnost izdavanje elektroničkog novca. Prema odredbama **ZOFPIPN** i **ZOO iz NN 35/05** poduzetnikom odnosno trgovcem se smatra i obrtnik i fizička osoba koja obavlja samostalnu djelatnost, bez obzira da li je obveznik poreza na dohodak (vodi knjigu primitaka i izdataka) ili je obveznik poreza na dobit (vodi poslovne knjige kao trgovačko društvo);

- 2) U stupcu 3. stopa zakonske zatezne kamate osim što se ne odnose na trgovce navedene u napomeni 1) (financijske institucije i ...) ne odnosi se i na odnose između poduzetnik i između poduzetnika i osobe javnog prava u kojima je osoba javnog prava dužnik u slučajevima kada se obračunava zakonska zatezna kamata na zakašnjenje plaćanja za potraživanja koja ne proizlaze iz poduzetničkih djelatnosti odnosno iz kupoprodajnih odnosa;
- 3) U stupcu 5. stopa zakonske zatezne kamate odnosi se na sljedeće odnose:
 - između trgovaca iz ugovora koji se ne odnosi na djelatnost barem jednog od njih (npr. zajam, zakup, najam),
 - između trgovca i pravne osobe koja nije ni trgovac ni osoba javnog prava,
 - između osobe javnog prava i pravne osobe koja nije ni trgovac ni osoba javnog prava,
 - između pravnih osoba koje nisu ni trgovci ni osobe javnog prava,
 - između osoba javnog prava,
 - između trgovca i fizičke osobe,
 - između osobe javnog prava i fizičke osobe,
 - između pravne osobe koja nije ni trgovac ni osoba javnog prava i fizičke osobe,
 - između fizičkih osoba,
 - izvanugovorni odnosi (npr. naknada štete) između svih navedenih osoba kao i između trgovaca i trgovca i osobe javnog prava;
- 4) Stope zakonskih zatezних kamata za razdoblje od 1.1.1990. do 31.12.2007. (red.br.1. do red.br.31.) za stupce 3., 4. i 5. iste su. O zakonskim propisima na temelju kojih su određene navedene stope zakonskih zatezних kamata pisano je u članku „**Kamate u obveznim odnosima**“ (od kuda smo i preuzeli podatke), koji je objavljen u našem časopisu RiPup-u br. 6/2012;
- 5) Stope zakonskih zatezних kamata za razdoblje od 1.1.2008. do 29.06.2013. (red.br.32. i red.br.33.) za stupce 3. i 4. iste su, a za stupac 5. su manje. Navedene stope zakonskih zatezних kamata za stupce 3., 4. i 5. određene su **ZOO iz NN 35/05**, o čemu smo detaljno pisali u članku „**Zatezne kamate - pravni, porezni i računovodstveni aspekt**“, koji je objavljen u RiPup-u br. 11/2014;
- 6) Stope zakonskih zatezних kamata za razdoblje od 30.6.2013. do 31.07.2015. (red.br.34. do red.br.38.) za stupce 4. i 5. određene su **ZOO iz NN 35/05**, a za stupac 3. određene su **ZOFPIPN**, o čemu smo detaljno pisali u članku „**Zatezne kamate - pravni, porezni i računovodstveni aspekt**“, koji je objavljen u RiPup-u br. 11/2014;
- 7) Stope zakonskih zatezних kamata za razdoblje od 1.8.2015. do 31.12.2015. (red.br.39.) za stupce 4. i 5. određene su **ZOO iz NN 35/05**, a za stupac 3. određene su **ZOFPIPN** na temelju Zakona o izmjenama i dopunama **ZOO (NN 78/15)**, o čemu smo detaljno pisali u točkama 2. i 3. ovoga članka.

TABLICA 2. - Pregled zakonskih zatezних kamata za javne prihode

Red. br.	Razdoblje	Zakonske zatezne kamate za neplaćene javne prihode	Zakonske zatezne kamate za više plaćene javne prihode
1	2	3	4
1.	od 01.01.1990. do 31.01.1991.	0,10% dnevno	0,10% dnevno
2.	od 01.02.1991. do 23.07.1991.	0,50% dnevno	0,50% dnevno
3.	od 24.07.1991. do 15.11.1991.	0,10% dnevno	0,10% dnevno
4.	od 16.11.1991. do 25.06.1992.	0,50% dnevno	0,50% dnevno
5.	od 26.06.1992. do 30.06.1992.	27,95% mj.	27,95% mj.
6.	od 01.07.1992. do 31.07.1992.	24,05% mj.	24,05% mj.
7.	od 01.08.1992. do 31.08.1992.	27,82% mj.	27,82% mj.
8.	od 01.09.1992. do 30.09.1992.	26,39% mj.	26,39% mj.
9.	od 01.10.1992. do 31.10.1992.	31,85% mj.	31,85% mj.
10.	od 01.11.1992. do 31.12.1992.	36,79% mj.	36,79% mj.
11.	od 01.01.1993. do 28.02.1993.	28,60% mj.	28,60% mj.
12.	od 01.03.1993. do 31.08.1993.	32,50% mj.	32,50% mj.
13.	od 01.09.1993. do 30.09.1993.	37,05% mj.	37,05% mj.
14.	od 01.10.1993. do 07.10.1993.	27,30% mj.	27,30% mj.
15.	od 08.10.1993. do 30.11.1993.	3,90% mj.	3,90% mj.
16.	od 01.12.1993. do 02.12.1993.	10,50% mj.	3,25% mj.
17.	od 03.12.1993. do 31.12.1993.	10,50% mj.	10,50% mj.
18.	od 01.01.1994. do 31.01.1994.	178,84% god.	9,10% mj.
19.	od 01.02.1994. do 28.02.1994.	211,22% god.	9,10% mj.
20.	od 01.03.1994. do 10.03.1994.	47,98% god.	3,29% mj.
21.	od 11.03.1994. do 31.03.1994.	47,98% god.	3,27% mj.
22.	od 01.04.1994. do 30.06.1994.	36,00% god.	36,00% god.
23.	od 01.07.1994. do 28.03.1995.	30,00% god.	30,00% god.
24.	od 29.03.1995. do 07.05.1996.	24,00% god.	24,00% god.
25.	od 08.05.1996. do 10.09.1996.	18,00% god.	24,00% god.
26.	od 11.09.1996. do 30.09.1999.	18,00% god.	6,50% god.
27.	od 01.10.1999. do 30.06.2002.	15,00% god.	6,50% god.
28.	od 01.07.2002. do 31.12.2007.	15,00% god.	7,50% god.
29.	od 01.01.2008. do 30.06.2011.	14,00% god.	14,00% god.
30.	od 01.07.2011. do 31.07.2015.	12,00% god.	12,00% god.
31.	od 01.08.2015. do 31.12.2015.	8,14% god.	8,14% god.

Napomene uz Tablicu 2.:

- 1) Stope zakonskih zatezних kamata za javne prihode za razdoblje od 1.1.1990. do 31.12.2007. (red.br.1. do red.br.28.) za stupce 3. i 4. preuzeli smo iz članka „**Kamate u obveznim odnosima**“, koji je objavljen u našem časopisu **RIPUP br.6/12** od autora pok. Zvonimira Trampusa. U navedenom članku pisano je i o zakonskim propisima na temelju kojih su određene navedene stope zakonskih zatezних kamata za javne prihode;
- 2) Stope zakonskih zatezних kamata za javne prihode za razdoblje od 1.1.2008. do 31.7.2015. (red.br.29. i red.br.30.) za stupce 3. i 4. određene su **ZOO iz NN 35/05.**, o čemu smo detaljno pisali u članku „**Zatezne kamate - pravni, porezni i računovodstveni aspekt**“, koji je objavljen u našem časopisu **RI-**

PUP br.11/14 od autora mr. Baica Zdravka i u točki 3. ovoga članka;

- 3) Stope zakonskih zatezних kamata za razdoblje od 1.8.2015. do 31.12.2015. (red.br.31.) za stupce 3. i 4. određene su **ZOO iz NN 35/05** na temelju Zakona o izmjenama i dopunama **ZOO** (NN 78/15), o čemu smo detaljno pisali u točki 3. ovoga članka.

5. Ugovorne zatezne kamate prema Zakonu o obveznim odnosima

Stopa ugovornih kamata između trgovaca, odnosno trgovca i osobe javnog prava ne može biti viša od stope zakonskih zatezних kamata određene sukladno stavku 1. ovoga članka, uvećane za polovinu te stope (čl.26. st.2. **ZOO** iz NN 35/05).

Uz ograničenje iz stavka 2. članka 26. ovoga Zakona, kod trgovačkih ugovora i ugovora između trgovca i osobe javnog prava strane mogu ugovoriti drukčiju stopu zatezних kamata (čl.29. st.3. **ZOO** iz NN 35/05).

Ako je, u slučaju iz stavka 2. članka 26. ovoga Zakona, stopa ugovornih kamata viša od stope zatezних kamata, one teku i poslije dužnikova zakašnjenja (čl.29. st.6. **ZOO** iz NN 35/05).

Hrvatska narodna banka dužna je svakog 1. siječnja i 1. srpnja objaviti eskontnu stopu u »Narodnim novinama« (čl.29. st.8. **ZOO** iz NN 35/05).

Prema navedenim odredbama samo između trgovca i trgovca i osobe javnog prava mogu se ugovoriti ugovorene zakonske kamate. U odnosima između osoba od kojih jedna nije trgovac ne mogu se ugovarati ugovorne zakonske kamate.

Prema navedenim odredbama najviša ugovorena zatezna kamata ne može biti veća od stope zakonske zatezne kamate u odnosima između osoba od kojih jedna nije trgovac uvećana za polovinu te stope.

Na temelju članka 3. Zakona o izmjenama i dopunama **ZOO** (NN 78/15), izmijenjeni članak 29. stavak 6. mijenja glasi:

“(6) Ako je stopa ugovornih kamata viša od stope zatezних kamata, one ne mogu teći poslije dužnikova zakašnjenja.”

Na temelju navedene izmjene od 1.8.2015. ni u odnosima između trgovca i između trgovca i osoba javnog prava ugovorna zatezna kamata ne može biti veća od zakonske zatezne kamate.

Prema navedenim odredbama i na temelju objave **Hrvatske narodne banke** o visini eskontne stope (za razdoblje do 31. srpnja 2015.) i prosječne kamatne stope za referentno razdoblje (za razdoblje od 1. kolovoza 2015.) dajemo pregled stope ugovorne zatezne kamate za razdoblje od primjene **ZOO iz NN 35/05** do datuma pisanja ovoga članka.

Eskontna stopa	Najviša ugovorna zatezna kamata	Razdoblje
9%	21%	od 1.1.2008. do 30.6.2011.
7%	18%	od 1.7.2011. do 31.7.2015.
Prosj. kam. stopa 5,14% (NN 85/15)	10,14%	od 1. 8. 2015. do 31.12.2015.

U vezi ugovorne zatezne kamate potrebno je napomenuti da odredbama **čl.29. st.4. i st.5. ZOO iz NN 35/05** postoji mogućnost da se u određenim situacijama ugovor o ugovorenoj stopi zatezne kamate proglašuje ništavnim, pa dajemo prijepis navedenih odredbi.

Ali ništavna je odredba ugovora iz stavka 3. ovoga članka ako na temelju okolnosti slučaja, a poglavito trgovačkih običaja i naravi

predmeta obveze, proizlazi da je tako ugovorenom stopom zatezних kamata, suprotno načelu savjesnosti i poštenja, prouzročena očigledna neravnopravnost u pravima i obvezama ugovornih strana (čl.29. st.4. **ZOO** iz NN 35/05).

Prilikom ocjene je li odredba ugovora o stopi zatezних kamata ništavna uzet će se, između ostalog, u obzir jesu li postojali opravdani razlozi za odstupanje od zakonom predviđene stope zatezних kamata (čl.29. st.5. **ZOO** iz NN 35/05).

Napominjemo, da se od 30. lipnja 2013. za poslovne transakcije (ako je isporuka robe ili obavljena usluga izvršena 30. lipnja 2013. ili kasnije) između poduzetnika prema definiciji poduzetnika iz **ZOFPIPN** i između poduzetnika prema definiciji poduzetnika iz **ZOFPIPN** i osobe javnog prava kod kojih je osoba javnog prava dužnik ne primjenjuju navedene ugovorne zatezne kamate iz **ZOO iz NN 35/05** već ugovorne zatezne kamate prema odredbama **ZOFPIPN**.

Prema odredbama ZOFPIPN ugovorna zakonska kamata može biti niža od zakonske zatezne kamate ali ne može biti veća od zakonske zatezne kamate.

TABLICA 3. - Pregled najviših ugovornih zatezних kamata

R. br.	Razdoblje	Između poduzetnika i između poduzetnika i osobe javnog prava u kojima je osoba javnog prava dužnik	Između trgovca i između trgovca i osobe javnog prava
1	2	3	4
1.	od 01.01.2008. do 30.06.2011.	21,00% god.	21,00% god.
2.	od 01.07.2011. do 29.06.2013.	18,00% god.	18,00% god.
3.	od 30.06.2013. do 31.12.2013.	12,40% god.	18,00% god.
4.	od 01.01.2014. do 30.06.2014.	12,35% god.	18,00% god.
5.	od 01.07.2014. do 31.12.2014.	12,29% god.	18,00% god.
6.	od 01.01.2015. do 30.06.2015.	12,14% god.	18,00% god.
7.	od 01.07.2015. do 31.07.2015.	12,13% god.	18,00% god.
8.	od 01.08.2015. do 31.12.2015.	10,14% god.	10,14% god.

Napomene uz Tablicu 3.:

- 1) Mogućnost da ugovorna zatezna kamata bude veća od zakonske zatezne kamate predviđena je samo za odnose između trgovca i između trgovca i osobe javnog prava, prema odredbama čl.26. st.2., čl.29. st.3. i čl.29. st.6. **ZOO iz NN 35/05**, za razdoblje od 1.1. 2008. do 29. 6. 2013. (red.br. 1. do 7. stupca 4.) Od 30.6.2013. do 31.7.2015. navedena odredba više ne vrijedi za odnose između poduzetnika i između poduzetnika i osobe javnog prava u kojima je osoba javnog prava dužnik prema odredbama **ZOFPIPN**. Za navedene odnose najviša ugovorna zatezna kamata ne može biti veća od zakonske zatezne kamate prema propisima **ZOFPIPN** (red.br.1. do 7. stupca 3.);
- 2) O ugovornim zatezним kamata, prema **ZOO iz NN 35/05**, pisali smo u točki 2.2.2. članka „Zatezne kamate - pravni, porezni i računovodstveni aspekt“, koji je objavljen u našem časopisu **RIPUP br.11/14** od autora mr. Baica Zdravka;
- 3) Stope ugovornih zatezних kamata za razdoblje od 1.8.2015. do 31.12.2015. (red.br.8. za stupce 3. i 4.) određene su **ZOO iz NN 35/05 i ZOFPIPN** na temelju Zakona o izmjenama i dopunama **ZOO** (NN 78/15), o čemu smo detaljno pisali u ovoj točki članka. Na temelju navedenih propisa od 1. 8. 2015. i za navedene odnose ugovorna zatezna kamata ne može biti veća od zakonske zatezne kamate, a stopa zakonske zatezne kamate jednaka je za oba navedena odnosa iako je propis o izračunu zakonske zatezne kamate različit.

6. Ugovorne kamate prema Zakonu o obveznim odnosima iz Nar. nov., br. 35/05

Detaljno o ugovornim kamata prema **Zakonu o obveznim odnosima** iz NN 35/05, čiji su propisi vrijedili do 31. 7. 2015., pisali smo u članku "**Ugovorne kamate - pravni, porezni i računovodstveni aspekt**", koji je objavljen u RiPup-u br. 12/2014.

U ovom članku samo ćemo ponoviti najosnovnije odredbe o ugovornim kamata i najviše stope ugovornih kamata koje su se mogle primjenjivati do 31. 7. 2015. i zatim dati izmijenjene odredbe o ugovornim kamata i nove najviše stope ugovornih kamata koje se mogu primjenjivati od 1.8.2015. na temelju odredbi **Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim odnosima** (Nar. nov., br. 78/15).

6.1. Ugovorne kamate između trgovaca i između trgovca i osobe javnog prava

Prema odredbi **čl.26. st.1. i st.2. ZOO iz NN 35/05**, stopa ugovornih kamata **između trgovaca, odnosno trgovca i osobe javnog prava** ne može biti viša od stope zakonskih zatezних kamata koja se primjenjuje za odnose između osoba kada jedna osoba nije trgovac, koja je vrijedila na dan sklapanja ugovora odnosno na dan promjene ugovorne kamatne stope, ako je ugovorena promjenjiva kamatna stopa, uvećane za polovinu te stope.

Prema odredbi **čl.29. st.2. ZOO iz NN 35/05**, stopa zakonskih zatezних kamata na odnose iz poslovnih transakcija između osoba **kada jedna osoba nije trgovac** određuje se, za svako polugodište, uvećanjem eskontne stope Hrvatske narodne banke koja je vrijedila zadnjeg dana polugodišta koje je prethodilo tekućem polugodištu za pet postotnih poena.

Ako su ugovorene više kamate od dopuštenih, primijenit će se najviša dopuštena kamatna stopa (**čl.26. st.4. ZOO iz NN 35/05**).

Hrvatska narodna banka dužna je svakog 1. siječnja i 1. srpnja objaviti eskontnu stopu u »Narodnim novinama« (**čl.29. st.8. ZOO iz NN 35/05**).

Pregled eskontnih stopa koje je objavila Hrvatska narodna banka koje vrijede od 1.1.2008. do 31. srpnja 2015. dali smo u **točki 3. ovoga članka**.

Prema navedenim propisima **ZOO**, od 1. 1. 2008. do 31. 7. 2015. najviša godišnja stopa ugovornih kamata za odnose između trgovca i između trgovca i osobe javnog prava izračunavala se tako da se godišnja stopa zatezних kamata koja je vrijedila za odnose između osoba od kojih barem jedna nije trgovac uvećala za polovinu te stope. O promjenama odredbi **ZOO** o zakonskim zatezним kamata pisali smo u **točki 3. ovoga članka**.

Na temelju **članka 2. Zakona o izmjenama i dopunama ZOO** (NN 78/15), **članak 26. stavak 2.** mijenja se i glasi:

"(2) Stopa ugovornih kamata između trgovaca, odnosno trgovca i osobe javnog prava ne može biti viša od stope zakonskih zatezних kamata koja je za te odnose vrijedila na dan sklapanja ugovora, odnosno na dan promjene ugovorne kamatne stope, ako je ugovorena promjenjiva kamatna stopa, uvećane za tri četvrtine te stope."

Prema navedenim izmijenjenim odredbama **ZOO**, od 1.8.2015. najviša godišnja stopa ugovornih kamata za odnose između trgovca i između trgovca i osobe javnog prava izračunava se tako da se godišnja stopa zatezних kamata za te odnose uveća za tri četvrtine te stope.

Prema navedenim odredbama i na temelju objave **HNB** o visini eskontne stope (za razdoblje do 31. srpnja 2015.) i prosječne kamatne stope za referentno razdoblje (za razdoblje od 1. kolovoza 2015.) dajemo pregled najviše stope ugovornih kamata na odnose iz trgovačkih ugovora (**između trgovaca**) i ugovora **između trgovca i osobe javnog prava**, kada je u ugovoru određena ugovorna kamatna stopa, za radoblje od primjene **ZOO iz NN 35/05** do 31.12.2015.:

Eskontna stopa	Najviša ugovorna kamatna stopa	Razdoblje
9%	21% (14% + 7%)	od 1.1.2008. do 30.6.2011.
7%	18% (12% + 6%)	od 1.7.2011. do 31.7.2015.
Prosj. kam. stopa 5,14% (NN 85/15)	17,745% (10,14% + 7,605%)	od 1. 8. 2015. do 31.12.2015.

Prema odredbi **čl.26. st.3. ZOO iz NN 35/05**, ako su kamate ugovorene, ali nije određena njihova stopa, na odnose između trgovca primjenjuje se stopa ugovorne kamate u visini polovine stope zakonskih zatezних kamata koje vrijede za odnose između osoba od koje jedna nije trgovac.

Prema navedenim odredbama i na temelju objave **HNB** o visini eskontne stope (za razdoblje do 31. srpnja 2015.) i prosječne kamatne stope za referentno razdoblje (za razdoblje od 1. kolovoza 2015.) dajemo pregled najviših stopa ugovornih kamata na odnose **između trgovaca**, kada je u ugovoru kamata ugovorena ali nije ugovorena njihova stopa, za radoblje od primjene **ZOO iz NN 35/05** do 31.12.2015.:

Eskontna stopa	Ugovorna kamatna stopa kada ugovorom nije određena stopa	Razdoblje
9%	7% (1/2 od 14%)	od 1.1.2008. do 30.6.2011.
7%	6% (1/2 od 12%)	od 1.7.2011. do 31.7.2015.
Prosj. kam. stopa 5,14% (NN 85/15)	4,07% (1/2 od 8,14%)	od 1. 8. 2015. do 31.12.2015.

Interesantno je da navedene najviše stope ugovornih kamata kada je kamata ugovorena ali nije ugovorena kamatna stopa vrijedi samo za odnose **između trgovaca** a ne vrijedi za odnose **između trgovca i osobe javnog prava**, što proizlazi iz odredbe **čl. 26. st. 3. ZOO iz NN 35/05**. Iz navedenog proizlazi da na odnose **između trgovca i osobe javnog prava** vrijedi najviša stopa ugovornih kamata kada je kamata ugovorena ali nije ugovorena kamatna stopa ona stopa koja vrijedi za odnose **između osoba kada jedna osoba nije trgovac**, a navedene stope smo dali u **točki 6.2. ovoga članka**.

6.2. Ugovorne kamate između osoba kada jedna osoba nije trgovac

Stopa ugovornih kamata između osoba od kojih barem jedna nije trgovac ne može biti viša od stope zakonskih zatezних kamata koja je vrijedila na dan sklapanja ugovora, odnosno na dan promjene ugovorne kamatne stope, ako je ugovorena promjenjiva kamatna stopa (**čl. 26. st. 1. ZOO**).

Prema odredbi **čl.29. st.2. ZOO**, stopa zatezних kamata na odnose između osoba od kojih barem jedna nije trgovac određuje se, za svako polugodište, uvećanjem eskontne stope Hrvatske narodne banke koja je vrijedila zadnjeg dana polugodišta koje je prethodilo tekućem polugodištu za pet postotnih poena.

Ako su ugovorene više kamate od dopuštenih, primijenit će se najviša dopuštena kamatna stopa (**čl. 26. st. 4. ZOO**).

